

Till

Peter Fredriksson, generaldirektör, Skolverket

Kopia för kännedom:

Amanda Lind, kultur- och demokratiminister
Anna Ekström, utbildningsminister
Ida Karkiainen, ledamot Konstitutionsutskottet
Linda Ylivainio, ledamot Konstitutionsutskottet

Skolverkets förslag till kursplaner osynliggör nationella minoriteter

Svenska Tornedalingars Riksförbund-Tornionlaaksolaiset, STR-T, och Met Nuoret företrädare för tornedalingar, kväner och lantalaiset har tagit del av Skolverkets förslag till nya kursplaner¹ i:

- modersmål – meänkieli som nationellt minoritetsspråk
- svenska
- historia
- samhällskunskap

Skolverket motiverar förändringarna med att ändringsförslag i fler ämnen stärker undervisning om nationella minoriteter.

STR-T och Met Nuoret delar inte den uppfattningen då förbunden noterar att detaljer för språket och kulturen har försvunnit från modersmålsundervisningen för meänkieli.

STR-T och Met Nuoret finner det även anmärkningsvärt att undervisning om nationella minoriteter förflyttas från åk 7-9 i svenska, historia och samhällskunskap till åk 4-6. Sverige har kritiserats av Europarådet för bristande undervisning och avsaknad av utbildningskedja för nationella minoriteter. Denna typ av förändring i kursplaner är fullkomligt absurd. **Undervisning om nationella minoriteter ska ske under hela grundskolan. Skolverkets förslag är synnerligen ogenomtänkt.**

Inget samråd har genomförts!

STR-T och Met Nuoret har inte blivit kontaktade av Skolverket för samråd då kursplanerna framtagits, trots att det påstås i Konsekvensutredningen att samråd hållits med företrädare för nationella minoriteter². **STR-T och Met Nuoret blev informerade om dessa förslag samma dag som förslagen blev offentliga, det vill säga den 25 september 2019!**

Strider mot internationell konvention, lagstiftning och myndighetsinstruktion

Skolverkets förfaringsätt i framtagandet av kursplaner **strider mot §5 i lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.**³

STR-T och Met Nuoret vill därutöver förtydliga att Skolverkets förslag strider mot andan i Europarådets ramkonvention. I Art. 6 1., förpliktigas staterna att "...uppmuntra en anda av tolerans och

¹ Så arbetar vi med att revidera kurs- och ämnesplaner <https://www.skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/skolverkets-prioriterade-omraden/so-arbetar-vi-med-att-revidera-kurs--och-amnesplanerna>

² Konsekvensutredning, sid 16-17.

<https://www.skolverket.se/download/18.35e3960816b708a596c791b/1569482404910/Konsekvensutredning.pdf>

³ Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2009724-om-nationella-minoriteter-och-sfs-2009-724>

mellankulturell dialog och vidta effektiva åtgärder för att främja ömsesidig respekt och förståelse samt samarbete mellan alla personer som bor inom deras territorium (...), särskilt på utbildnings- och kulturområdet (...). I Art. 12 1. stipuleras att de ratificerande parterna "...skall, där det är lämpligt, vidta åtgärder på utbildnings- och forskningsområdet för att främja kunskapen om sina nationella minoriteters (...) kultur, historia, språk och religion." Kunskap om de nationella minoriteterna i majoritetssamhället är grunden för ökad respekt för minoritetsrättigheter och tolerans. Utformningen av undervisningen i grundskolan är kanske samhällets viktigaste redskap för sådan kunskap. **Genom att föreslå en tidigareläggning och försvagning av undervisningen om de nationella minoriteterna riskerar Skolverket att motarbeta allt detta.**

STR-T och Met Nuoret anser också att läroplansförslaget strider mot det som står i Skolverkets egen instruktion, Förordning (2015:1047)⁴, 18 §: "Myndigheten ska (...) ha ett samlat ansvar för frågor om de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken inom ramen för sitt verksamhetsområde, vilket innefattar att verka samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till berörda parter." Att försvaga och tidigarelägga undervisning i frågor som kräver en viss mognad hos eleven överensstämmer enligt vår mening inte med den uppdragsbeskrivningen. De nationella minoriteterna bör finnas kvar i undervisningen inom svenska, historia och samhällskunskap på högstadiet.

Kunskapen om nationella minoriteter är låg!

Okunskapen om nationella minoriteter är låg, det visar bland annat två undersökningar från 2015 och 2018. 2015 presenterade Språkrådet, Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget en undersökning som genomfördes av TNS Sifo⁵. Undersökningen visade att:

*"66 procent av de tillfrågade i årets undersökning kunde nämna minst en av de nationella minoriteterna. Det innebär samtidigt att en tredjedel av Sveriges befolkning inte känner till någon av minoriteterna. När det gäller språken blev resultatet ungefär detsamma: 65 procent kunde nämna minst ett av de nationella minoritetsspråken. I jämförelse med tidigare mätning är det en minskning: 2010 kunde 71 procent nämna minst ett av språken."*⁶

2018 presenterade Utbildningsradion en ytterligare undersökning som genomfördes av Novus, undersökningen visade att:

*"Närmare fyra av tio vet inte hur många erkända nationella minoriteter det finns i Sverige.
- 95 procent vet inte vilka de fem minoritetsspråken är (jiddisch, romani chib, meänkieli, finska och samiska).
- 70 procent vet inte om att romer funnits i Sverige i minst 500 år.
- 88 procent vet inte att judar i Sverige fick, i stort sett, samma medborgerliga rättigheter som andra år 1870.*

*Att kunskapen är så låg är ett allvarligt problem för samhället. Det riskerar att medföra en marginalisering av nationella minoriteter och minoritetsspråk och att fördomar och diskriminering fortsätter existera"*⁷

⁴ Förordning (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20151047-med-instruktion-for_sfs-2015-1047

⁵ Nationella minoriteter 2015. Allmänhetens kunskap om och attityd till de nationella minoriteterna och den nationella minoritetsspråken <https://www.sprakochfolkminnen.se/download/18.c17e514db30bb2a84f8/1529494070874/Nationella%20minoriteter%202015%20-%20rapport.pdf>

⁶ Fler varnar om de nationella minoriteterna, ISOF pressmeddelande 3 juni 2015. <https://www.sprakochfolkminnen.se/om-oss/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/nyheter-2015/2015-06-03-fler-varnar-om-de-nationella-minoriteterna.html>

⁷ Debattartikel Låga kunskaper en fara, Uppsala Nya Tidning 15 mars 2018. <https://www.unt.se/asikt/debatt/laga-kunskaper-en-fara-4926498.aspx>

STR-T och Met Nuoret menar att skolan har en viktig roll när det gäller förmedling av kunskap och vi befärdar att ifall de nya kursplanerna träder i kraft så kommer det att få förödande konsekvenser.

År 2017 och 2018 publicerades en del artiklar som undersökte undervisningen om nationella minoriteter och siffrorna är inte särskilt smickrande⁸. I en studie där 200 högstadielärare från hela landet deltog visade det sig att de ofta hoppar över undervisningen om nationella minoriteter på grund av tidsbrist. Enligt samma studie undervisade inte en av fyra högstadielärare i historia alls om nationella minoriteter. När det kom till undervisningstimmar om de nationella minoriteterna som faktiskt gavs varierade det mellan en timme per läsår till åtta timmar per läsår i årskurs 7-9. Vanligast var det att lärare undervisade tre till fyra timmar om de nationella minoriteterna. **Orsaken enligt lärare var då att det råder brist på läromedel om de nationella minoriteterna.**

2019-10-18

Kerstin Salomonsson
Ordförande
Svenska Tornedalingars Riksförbund

Hanna Aili
Ordförande
Met Nuoret

Maja Mella
Verksamhetsledare
Svenska Tornedalingars Riksförbund

⁸ Nationella minoriteter glöms bort i historieundervisningen, Sveriges radio P4 Norrbotten 26 april 2017

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=98&artikel=6681450&fbclid=IwAR2rxnk2tObv7X9IRalJUSPGIdgEeOQs3JJIit53C186o6KHi2Oi7RRi9cM>

Flera nationella minoriteter osynliga i läroböckerna, Sveriges radio P4 Sörmland 25 april 2017

https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=87&artikel=6681236&fbclid=IwAR25qgzD6bil3Ueq1QxhX-ZoiBu-Wml5xD9URNujNzWA6oVNDsnF_7UKtGU

Minoriteters historia får lite uppmärksamhet i skolan, Sveriges radio P4 Värmland 26 april 2017

https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=6678760&fbclid=IwAR2XYXpO7R8ngKKmFq_E_sRkPLmNx3O5wSPNjvcrFT4B5K8_srsZjWavLM

"Vi har lärt oss var alla kommer ifrån och vad alla snackar och så", Sveriges radio P 4 Östergötland 26 april 2017

https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=160&artikel=6678126&fbclid=IwAR3V4eYJeeMLP2CMzujnxPWWURhtRdORF-hDi6vpf8N6fCgOq_kppsklwbI

Sverigefinske Mauri kritisk till svagt fokus på minoriteter i skolan, Sveriges radio P4 Värmland 26 april 2017

https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=6681997&fbclid=IwAR1G3I9tAbbnv5jYz-Jx0jqhUWYfmxPZz-vUJS_ZtXWtMaOpXAfOqg-eLn0

